

TÜRKİYE’DE “KORUYUCU AİLE” İÇERİKLİ LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ: BİBLİYOMETRİK BİR ARAŞTIRMA

Sümeyye BİLGİZ AKBAYIR¹

Öz

Korunma ihtiyacı olan çocuklar, aile içindeki olumsuz koşullar, ihmal, istismar, ekonomik yoksunluk, ebeveynin yokluğu veya diğer olumsuz yaşam koşulları nedeniyle korunma altına alınması gereken çocuklardır. Korunma ihtiyacı olan çocukların bakımı için sunulan hizmetlerden biri koruyucu aile hizmetidir. Son yıllarda koruyucu aile hizmeti, devlet korumasına alınan çocuğun bakımının sağlanabileceği en uygun bakım hizmeti olarak nitelenir. Bu açıdan koruyucu aile ile ilgili yapılan çalışmalar oldukça önemlidir. Bu çalışmada koruyucu aile ile ilgili YÖK-Tez’de taranan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analiz ile incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Prizma modeli kullanılarak dahil olma, dışlama ve uygunluk kriterini karşılayan 81 lisansüstü tez çalışmasına bibliyometrik veri analizi yapılmıştır. Bibliyometrik analiz kapsamında tezler; yılı, türü, üretildiği üniversite, basıldığı enstitü, konu alanı, anahtar kelimeler, tezlerin başlıklarına göre tematik gelişimi ve kullanılan araştırma yöntemleri açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda koruyucu aile ile ilgili yapılan tezlerin 66’sının yüksek lisans, 14’ünün doktora ve 1’inin tıpta uzmanlık tezi türünde olduğu belirlenmiştir. Koruyucu aile ile ilgili en fazla tezin yazıldığı konu alanları, ‘sosyal hizmet’ ve ‘hukuk’ alanlarıdır. Koruyucu aile ile ilgili alan yazınında sıklıkla kullanılan anahtar kelimelerin, ‘koruyucu aile’ ve ‘korunma ihtiyacı olan çocuk’ olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmanın, gelecekte koruyucu aile konusunda araştırma yapmayı planlayan araştırmacılara, sahada çalışan uygulamacılara ve politikacılara katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Korunma ihtiyacı olan çocuk, koruyucu aile, bibliyometrik analiz, lisansüstü tezler.*

¹Öğr. Gör. Dr., Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, E-posta: sumeyye.bilgiz@atauni.edu.tr, ORCID:0000-0001-5373-9712

BİLGİZ AKBAYIR, S.(2025). Türkiye’de “Koruyucu Aile” İçerikli Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi: Bibliyometrik Bir Araştırma. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 25(Aile Özel Sayısı Cilt-2), 367 -396. DOI:10.21560/spcd.vi. 1608516

AN INVESTIGATION OF POSTGRADUATE THESIS STUDIES ON “FOSTER FAMILY” IN TÜRKİYE: A BIBLIOMETRIC RESEARCH

Abstract

Children in need of protection are children who need to be taken under protection due to adverse conditions within the family, neglect, abuse, economic deprivation, absence of parents, or other adverse life circumstances. One of the services available for these children is foster family services. In recent years, foster family services have been recognized as the most suitable care option for children under state protection. In this regard, studies on foster families hold significant importance. This study aims to examine postgraduate theses on foster families, analyzed through bibliometric analysis in YÖK-Tez. Utilizing the Prism model, bibliometric data analysis was conducted on 81 graduate thesis studies that met the inclusion, exclusion, and eligibility criteria. Within the framework of the bibliometric analysis, the theses were examined in terms of year, type, university, institute, subject area, thematic development according to their titles, research method, and keywords. The research revealed that 66 of the theses on foster care were master's theses, 14 were doctoral theses, and 1 was a medical specialty thesis. The subject areas with the highest number of theses about foster care were social services and law. It was concluded that the keywords most frequently found in the literature on foster care are “foster family” and “child in need of protection.” This study will benefit researchers intending to conduct research on foster care in the future and practitioners working in the field.

Key Words: *Child in need of protection, foster family, bibliometric analysis, postgraduate theses.*

GİRİŞ

Çocukların sağlıklı gelişimlerinin desteklenebilmesi ve refah içinde büyüebilmeleri için, biyolojik ailelerinin yanında yetişmeleri büyük önem taşımaktadır. Ancak çocukların biyolojik aileleri tarafından bakımlarının sağlanmasının veya biyolojik ailelerinin yanında büyümelerinin çocuk açısından riskler taşıdığı bazı durumlar bulunmaktadır (Yazıcı, 2012). Bu durumlar; ailedeki ekonomik problemler, aile içi sorunlar, anne-babanın zihinsel, bedensel ya da ruhsal yetersizliğe sahip olması, çocuğun ailede ihmal/ istismara uğraması veya annenin-babanın olmayışı gibi zorlu yaşam olayları olarak kabul edilmektedir (Crosland ve Dunlap, 2015). Çocuğun bu zorlu durumların birine ya da birden fazlasına maruz kalması, mağdur konumuna geçmesine ve çocuğun korunmaya ihtiyaç duymasına yol açmaktadır (Gökkaya, 2014). **Korunma ihtiyacı olan çocuk**, Çocuk koruma kanununun 4. Maddesinde bedensel, zihinsel, ahlâkî, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuk olarak tanımlanmaktadır.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde (BM ÇHS, 1989), her çocuğun yaşama hakkına sahip olduğu belirtilmektedir. Devletlerin bu yaşam hakkını desteklemeleri ve buna yönelik ortam hazırlamaları gerektiği vurgulanmaktadır. Bu açıdan her toplum kendi içindeki yapılarla korunma ihtiyacı olan çocuğa yönelik gerekli önlemleri almalıdır (Hamzeh, 2024). Çocukların korunma altına alınma süreçleri, ülkeden ülkeye değişiklik gösterebildiği gibi ülkenin içinde bulunduğu ekonomik, sosyal, kültürel ve dini yapısına bağlı olarak da farklılık gösterebilmektedir (Şimşek vd., 2008). Çocuğun korunma ihtiyacının olduğunun tespiti; bazen biyolojik ailelerin duygusal, fiziksel, bilişsel sorunlarının olduklarını veya çocuğa bakım sağlayacak yeterliğe sahip olmadıklarını dile getirerek devlet kurumlarına başvurmaları ile ortaya çıkmaktadır (İe, 2022). Biyolojik ailelerin dile getirmediği diğer durumlarda ise öğretmenler, sosyal hizmet uzmanları, polis memurları veya bir komşu, çocuğun istismar, ihmal ya da kötü muameleye maruz kaldığını devlet kurumlarına haber vererek çocuğun korunma altına alınmasını sağlamaktadır (Daro ve Dodge, 2009; Dumitrescu, 2016).

Türkiye’ de korunma ihtiyacı olan çocukların bakımını ve korunmasını sağlayan devlet kurumlarının başında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı gelmektedir. Bakanlık bünyesinde Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü bulunmaktadır. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü teşkilat ve görevlerine dair yönergede; 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesine göre Genel Müdürlüğün görevleri belirtilmiştir. Bu görevler arasında korunma ihtiyacı olan çocukların bakımı ve korunmasına yönelik olarak; “Bakanlığın çocuklara yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek ve koordine etmek”, “Geçici ya da sürekli olarak aile ortamından mahrum kalan veya yüksek yararı ailesinin yanında bulunmamayı gerektiren çocuklara, özel bakım ve koruma hizmeti sunmak” şeklinde tanımlanan görevleri bulunmaktadır. Bu açıdan Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, bu görevler doğrultusunda çocuk için en uygun hizmeti sunmaya çalışmaktadır.

Türkiye’ de çocuklar için uygulanmakta olan koruma ve bakım modelleri; kurum tarafından sunulan bakım, evlat edinme ve koruyucu aile hizmeti gibi yöntemler olarak sıralanabilir (Yazıcı, 2014). Bu yöntemlerden biri olan koruyucu aile hizmeti, devlet koruması altında olan çocuklara yönelik sunulan hizmetlerden öncelikli olarak tercih edilen hizmettir (Cameron vd., 2016; Vanderfaeillie vd., 2016). Çocuklar öncelikli olarak biyolojik ailelerinin yanında yetişmelidir. Ancak, evlat edinme sürecine engel bir durum olması halinde ve biyolojik ailenin çocuğun bakımını sağlayamadığı durumlarda, devlet koruması altındaki çocuklar için en iyi alternatif, koruyucu aile hizmeti olarak değerlendirilebilir (Font ve Gershoff, 2020).

Koruyucu Aile

Biyolojik ailesi tarafından bakım sağlanamayan çocukların devlet korumasında bulunması ve evlat edinme hizmetinin uygun olmadığı durumlarda, korunmaya ihtiyacı olan çocuğun bir ailenin yanına yerleştirilmesi ‘koruyucu aile hizmeti’ olarak tanımlanmaktadır (Gökkaya, 2014; Rees vd., 2012). Koruyucu aile hizmeti, çocuğun biyolojik ailesi ile temas halinde olduğu ve biyolojik ailesi ile tekrar bir araya gelmesini hedefleyen bir hizmet modelidir. Ancak, biyolojik aileye geri dönmenin mümkün olmadığı durumlarda evlat edinme hizmeti ortaya çıkabilmektedir (İe, 2022; Rajesh,

2023). Koruyucu Aile Yönetmeliğinin 4.maddesine göre koruyucu aile hizmet modelleri; Akraba veya Yakın Çevre Koruyucu Aile Modeli, Geçici Koruyucu Aile Modeli, Süreli Koruyucu Aile Modeli ve Uzmanlaşmış Koruyucu Aile Modeli olarak ifade edilmektedir. Uygulamada öncelikli olarak korunmaya ihtiyacı olan çocuğun veli ya da vasi dışında kalan kan bağı bulunan akrabalar ya da çocuğun iletişim içinde olduğu veya tanıdığı bakıcı, komşu gibi yakın çevresinde olan kişilerin yanında bakımının sağlanması yani akraba veya yakın çevre koruyucu aile modeli tercih edilmektedir (Şenocak, 2006; Kaiser vd., 2024).

Korunma ihtiyacı olan çocukların, koruyucu aile yanına yerleştirilmesi istendik bir durumdur (Özaydın-Demirbaş vd., 2021). Ancak çocuk koruyucu aile yanına yerleştirilmeden önce; çocuğun yaşantısı, kişiliği, aile geçmişi, fiziksel, zihinsel ve psikolojik durumunun, koruyucu aile hizmeti almak için uygun olup olmadığı değerlendirilmektedir (Gordon vd., 2005). Korunma ihtiyacı olan çocuk, koruyucu aile hizmetinin öznesi niteliğindedir. Bu açıdan çocuk için en uygun olan koruyucu ailenin seçimi oldukça önemlidir. Koruyucu aile olmak isteyen aileler de sosyal hizmet uzmanları tarafından detaylı olarak araştırma, gözlem ve görüşmeler sonucunda seçilmekte ve değerlendirilmektedir (Özbesler, 2009). Bu süreç sonucunda hem çocuğun ihtiyaçları hem de koruyucu ailenin özellikleri göz önünde bulundurularak en uygun eşleştirmenin yapılması gerekmektedir (Zeylman, 2019). Böylece koruyucu aile hizmeti, çocukların biyolojik ailelerinden ayrılmak durumunda oldukları bu zorlu süreci en az zararla atlatabilmelerini sağlanmasına hizmet edecektir (Dal ve Akbaş, 2020). Çocukların, kendilerini sevecek, güven sağlayacak, koruyacak, destekleyecek, sosyokültürel ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir koruyucu aileye sahip olması bu açıdan oldukça önemlidir (Yolcuoğlu, 2009). Bu özelliklerin sağlandığı koruyucu aile ortamları çocukların, ilişki kurma, ait olma ve güvende olma ihtiyaçlarını karşılayabilecek ve bu durum çocukların iyi oluşlarını artıracaktır (Kaiser vd., 2024; Steenbakkens vd., 2018).

Araştırmanın Önemi

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından elde edilen verilere göre Türkiye'de 2021 yılında 6978, 2022 yılında 7439, 2023 yılında 8164 ve 2024 yılında 8691

koruyucu aile bulunmaktadır (ASHB, 2024). Bu rakamlara bakıldığında her geçen yıl koruyucu aile sayısında artış olduğu görülmektedir. Ancak toplumdaki korunmaya ihtiyacı olan çocukların sayısına bakıldığında bu çocukların korunma ihtiyaçlarını karşılamak için koruyucu aile sayısının artmasına ihtiyaç olduğu söylenebilir. Bu durum hem Türkiye hem de diğer ülkeler için geçerlidir (Raudkivi, 2020). Bu açıdan koruyucu aile olmaya ilişkin farkındalığın artırılması amacıyla koruyucu aile ile ilişkili daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Nitekim Birleşmiş Milletler (2015) tarafından belirlenen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri doğrultusunda çocuğa yönelik, ihmal, istismar ve şiddetin her türlüşünün sonlandırılması hedefi de korunma ihtiyacı olan çocuklara yönelik tedbirlerin alınmasının ve bu alanda daha fazla çalışma yapılmasının önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca koruyucu aile yanına yerleştirilen çocuklar, ilgili kuruma gelmeden önce ailede ve toplumsal hayatlarında ciddi zorluklarla karşılaşmışlardır. Bu zorlu süreç, çocukların yeni bir aileye yerleştirilmesi ve yaşadıkları yer değişiklikleri de eklendiğinde, çocuklarda davranışsal, duygusal ve bağlanma sorunlarının görülme olasılığı önemli ölçüde artmaktadır (Gypen, 2017; Karataş, 2007). Yaşanan bu tür sorunlar hakkında daha detaylı bilgi sahibi olmak, önleyici ve müdahale edici çalışmaların geliştirilmesi açısından gereklidir. Bu nedenle, koruyucu aile ile ilgili çalışmalara genel bir perspektiften bakılması önem kazanmaktadır.

Son yıllarda yurt dışında koruyucu aile ile ilgili yapılan araştırmaların, sistematik olarak incelendiği çalışmalar bulunmaktadır (Dölek vd., 2024; Steenbakkers vd., 2018). Örneğin, Vandervill ve diğerleri (2021), koruyucu aile yanına yerleştirilmiş ve evlat edinilmiş çocukların incelendiği 29 araştırmayı, sistematik olarak incelemiştir. Priyadarshini ve Jose, (2024) koruyucu aile yanına yerleştirilen çocukların öznel iyi oluşlarına ilişkin küresel araştırma eğilimini, bibliyometrik analiz ile incelemiştir. Benzer şekilde Türkiye’de de koruyucu aile ile ilgili yapılan çalışmaların sistematik olarak incelendiği çalışmalar (Aydoğdu, 2019; Pak Güre vd., 2024) bulunmaktadır. Örneğin Kaymakçı (2021), tarafından yapılan çalışmada koruyucu aile hizmet modeli sosyal sermaye bağlamında değerlendirilmiştir. Delibaş ve Kızılar (2023), hemşirelik, bakım yöntemi, korunmaya muhtaç çocuk anahtar kelimeleri ile sistematik tarama yaparak hemşirelik araştırmalarını incelenmiştir.

Ancak mevcut çalışmalar, koruyucu aile hizmetine ilişkin daha bütüncül bir perspektif sunma ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Koruyucu aile ile ilgili çalışmalara hem bütüncül bir bakış açısı ile bakılabilmesi hem de genel araştırma eğiliminin belirlenebilmesi amacıyla bibliyometrik araştırmalara olan ihtiyaç artmaktadır. Ayrıca koruyucu aile ilgili çalışmaların bibliyometrik analiz ile incelenmesi bu alanda gelecekte çalışacak araştırmacılar için önemli bir kaynak niteliği taşıyabilmektedir. Bibliyometrik analizin yapılmasında lisansüstü tezler önemli bir veri kaynağı niteliğindedir (Ateş, 2024). Lisansüstü tezler akademik olarak danışman desteği ve jüri onayının alındığı, uzun ve yoğun bir bilgi birikiminin ürünü olan çalışmalardır. Bu açıdan koruyucu aile ile ilgili yapılan tezlerin incelenmesi, bu alana geniş bir perspektif ile bakılmasına yardımcı olabilir. Bu araştırmada, **Türkiye’de koruyucu aile hizmeti konusunda yazılan tezlerin bibliyometrik analiz ile incelenmesi** amaçlanmıştır.

Bu amaca ulaşabilmek amacıyla belirlenen araştırma soruları,

1. Koruyucu aile ile ilgili yazılan tezlerin yıllık yayın dağılımı nedir?
2. Koruyucu aile ile ilgili yazılan tezlerde en üretken üniversiteler hangileridir?
3. Koruyucu aile ile ilgili tezlerin üretildiği enstitülere göre dağılımı nasıldır?
4. Koruyucu aile ile ilgili yazılan tezlerin türleri nelerdir?
5. Koruyucu aile ile ilgili tezlerin konu alanlarına göre dağılımı ne şekildedir?
6. Koruyucu aile ile ilgili tezlerde kullanılan anahtar kelimeler nelerdir?
7. Koruyucu aile ile ilgili tezlerin başlıklarına göre tematik gelişimi nasıldır?
8. Koruyucu aile ile ilgili tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?

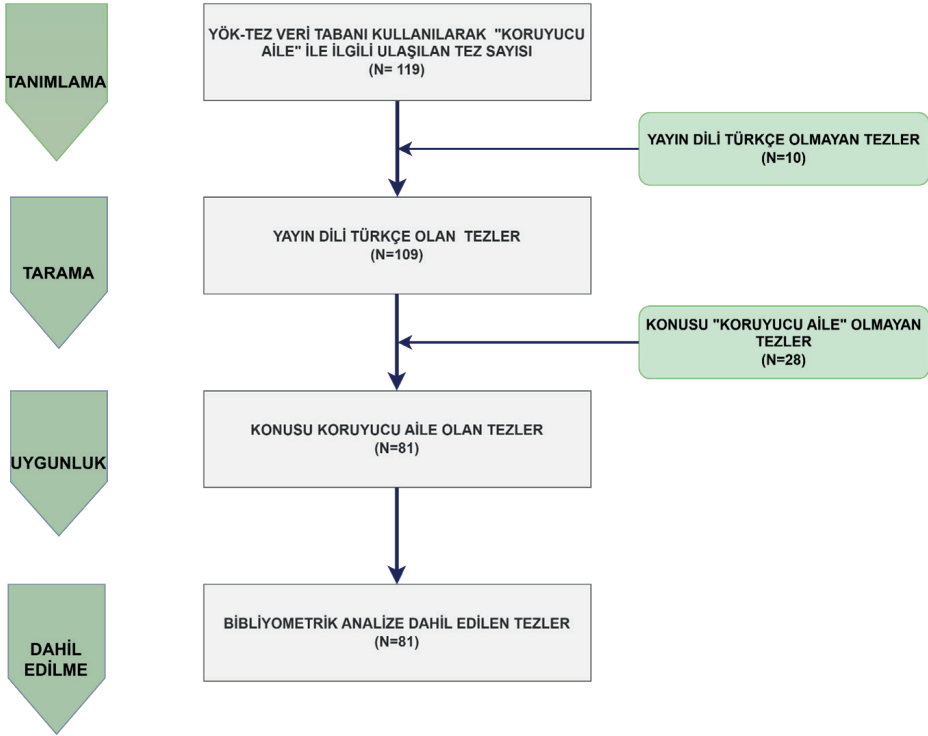
YÖNTEM

Bu çalışmada koruyucu aile ile ilgili YÖK-Tez’de taranan yüksek lisans, doktora ve tıpta uzmanlık tezlerinin araştırma eğiliminin belirlenmesi amacıyla “Bibliyometrik Analiz” yapılmıştır. Bibliyometrik analiz, bir araştırma konusunda temel eğilimleri ortaya çıkararak, bilginin sistematik olarak sunulmasıdır (Merigó ve Yang, 2017). Bibliyometrik analiz ile bir konu hakkındaki ilgili alan yazında yer alan çalışmalardaki, anahtar kelimeler, yayın dağılımı, yöntemler ve araştırma eğilimleri hakkında bilgi edinilmektedir (Buber ve Köseoğlu, 2022). Bu açıdan bibliyometrik analiz yeni araştırmacılara yol göstermektedir (Donthu vd., 2021). Bibliyometrik analiz ile koruyucu aile konulu tezlerin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, YÖK-Tez veri merkezi kullanılmıştır. YÖK Tez Merkezi, Türkiye’de üniversitelerde yazılan doktora, yüksek lisans ve tıpta uzmanlık tezlerinin yer aldığı dijital bir depodur. Türkiye’de yapılan tez çalışmalarının sistematik olarak kaydedilmesi araştırmacıların araştırdığı konu ile ilgili verilere kolaylıkla erişebileceği önemli bir kaynak niteliğindedir (YÖK Tez Merkezi, 2024).

Araştırmanın Örneklemi

15.12.2024 tarihinde koruyucu aile ile ilgili literatür taraması yapılabilmesi için Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi veri tabanı olarak kullanılmıştır. YÖK-Tezde arama yapılırken, gelişmiş tarama kısmında “koruyucu aile” anahtar kelimesi kullanılmış ve ‘bütün alanlarda’ (tez adı, konu, dizin ve özet) arama yapılmıştır. Arama tipi olarak ‘içinde geçsin’ seçeneği seçilmiştir. Tarama sonucunda 119 tez çalışmasına ulaşılmıştır. Tezlerin sistematik olarak incelenebilmesi amacıyla prizma modeli kullanılmıştır. Prizma modeli, araştırmaların tanınması, taranması, uygunluğunun değerlendirilmesi ve dahil olma ve dışlama kriterine göre sentezlenmesi süreçlerinden oluşan bir model olarak tanımlanır (Page vd., 2021). Prizma modeli, sistematik araştırmaların raporlanmasına ve yorumlanmasına fayda sağlamaktadır (Page vd., 2021). Bu kapsamda Prizma modeli doğrultusunda araştırmanın dahil olma ve dışlama kriterleri belirlenmiş ve tezler belirlenen kriterlere göre değerlendirilmiştir. Araştırmaya dahil edilme kriterleri, tezlerin tamamının erişilebilir olması ve araştırma konusuyla uyumlu olmaları olarak belirlenmiştir. **Dışlama kriteri** ise, Türkçe dışında farklı bir dil (Fransızca

ve İngilizce) ile yazılan tezler olarak belirlenmiştir. Bu dışlama kriterinin kullanılmasındaki temel gerekçe, Türkçe dışında farklı dillerde yazılan tezlerin içeriklerinin değerlendirilmesi esnasında çeviri kaynaklı hataların ve dilsel açıdan kavramsal farklılıkların olabileceğinin göz önünde bulundurulmasıdır. Bu doğrultuda koruyucu aile ile ilgili tezlerin incelenmesi amacıyla yapılan PRİZMA modelinde yer alan basamaklar Şekil 1'de görselleştirilmiştir.

Şekil 1. Prizma Modeli

Prizma modeli ile koruyucu aile ile ilgili en uygun yayınların sistematik bir düzen içinde incelenmesi sağlanmıştır. Koruyucu aile ile ilgili yapılmış tüm tezlere ulaşabilmek için zaman sınırlaması yapılmamıştır. Bu kapsamda yapılan ilk arama sonucunda elde edilen 119 tez yayın dili açısından incelenmiştir. On tezin, yayın dilinin Türkçe olmadığı (Fransızca ve İngilizce) belirlenmiştir. Bu tezler araştırmaya dahil edilmemiştir. Ayrıca koruyucu aile konusunun dışında olan (örneğin, koruyucu anne baba tutumunu kapsayan)

çalışmalar, bu araştırmanın dışında bırakılmıştır. Bu kapsamda uygunluk kriterini karşılayan 81 lisansüstü teze bibliyometrik analiz yapılmıştır.

Araştırmanın Veri Analizi

Bu araştırma kapsamında bibliyometrik veri analizi için, veri çizelgeleme tekniği, sütun grafiği, çubuk grafiği, daire grafiği, kavram bulutu ve betimsel frekans tabloları kullanılmıştır. Bu çalışmada veri çizelgeleme tekniği kullanılarak veriler sistematik olarak bir tabloya kaydedilmiştir. Veri çizelgeleme tekniği ile araştırmaya dahil edilen bütün çalışmaların öncelikle yayın adı, yayın yılı, yayınlandığı üniversite ve enstitü, anahtar kelime gibi temel özellikleri dikkate alınmaktadır (Arksey ve O'Malley, 2005). Ayrıca kelime bulutu yapılabilmesi için Word Art programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Tanımlayıcı Bibliyometrik Analiz

Koruyucu aile ile ilgili yapılan alan yazın taraması sonucunda, YÖK-Tezden elde edilen tezlerle ilişkin betimsel bulgulara Tablo 1'de yer verilmiştir.

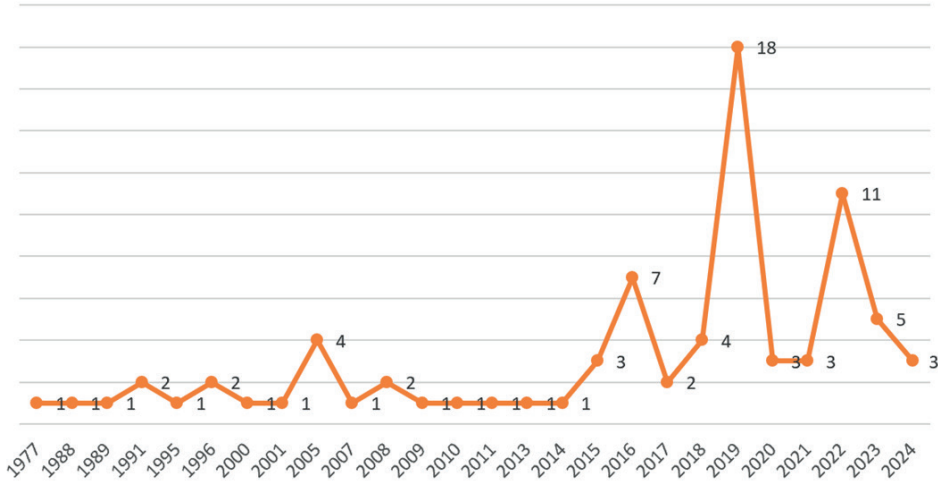
Tablo 1. Betimsel Frekanslar

Tanım	Frekans
Zaman Dilimi	1977-2024
Tez Sayısı	81
Yazar Sayısı	81
Anahtar Kelime Sayısı	323
Üniversite Sayısı	33
Yıllık Büyüme Oranı	%2.37

Tablo 1 incelendiğinde, koruyucu aile ile ilgili 1977 ve 2024 yılları arasında toplam 81 lisansüstü tez olduğu görülmektedir. Yayınlanan tezler, 81 lisansüstü öğrenci tarafından ve 33 farklı üniversitede yazılmıştır. Tezlerde yer alan toplam anahtar kelime sayısı 323'tür.

Yıllık Bilimsel Üretim

Koruyucu Aile konusunda yazılan tezlerin yıllar içinde dağılımları Şekil 2'de görselleştirilmiştir.

Şekil 2. Tezlerin Yıllara Göre Dağılım Grafiği

Şekil 2 incelendiğinde YÖK-Tez'de yer alan koruyucu aile ile ilgili tezlerin ilk olarak 1977 yılında yayınlandığı görülmektedir. Koruyucu aile ile ilgili en fazla tezin yayınlandığı yıl ise 2019'yıdır.

Koruyucu Aile ile İlgili En Çok Tez Yazılan Üniversiteler ve Sayıları

1977-2024 yılları arasında koruyucu aile ile ilgili 33 farklı üniversitede tez çalışmaları yapılmıştır. Üniversitelerde yazılan tez sayıları Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Koruyucu Aile ile İlgili Tezlerin Yazıldıkları Üniversiteler Açısından Dağılımı

Üniversite	Frekans	Üniversite	Frekans
Hacettepe Üniversitesi	14	İstanbul Medipol Üniversitesi	1
Sakarya Üniversitesi	7	Necmettin Erbakan Üniversitesi	1
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	5	Altınbaş Üniversitesi	1

İstanbul Üniversitesi	5	Cumhuriyet Üniversitesi	1
Yalova Üniversitesi	4	Karabük Üniversitesi	1
Ankara Üniversitesi	4	Kapadokya Üniversitesi	1
Selçuk Üniversitesi	3	Erciyes Üniversitesi	1
Dokuz Eylül Üniversitesi	3	İstanbul Ticaret Üniversitesi	1
Gazi Üniversitesi	3	Pamukkale Üniversitesi	1
Celal Bayar Üniversitesi	3	Kırıkkale Üniversitesi	1
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	2	Galatasaray Üniversitesi	1
Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi	2	Beykent Üniversitesi	1
Marmara Üniversitesi	2	Üsküdar Üniversitesi	1
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	2	Uludağ Üniversitesi	1
Akdeniz Üniversitesi	2	Kocaeli Üniversitesi	1
İstanbul Gelişim Üniversitesi	1	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1
Bozok Üniversitesi	1		

Tablo 2 incelendiğinde, 33 farklı üniversitede koruyucu aile ile ilgili tez çalışması yapıldığı görülmektedir. Koruyucu aile ile ilgili en fazla tez yazılan üniversite, Hacettepe Üniversitesi'dir. Koruyucu aile ile ilgili tezlerin üretildiği üniversiteler bölgesel açıdan incelendiğinde; İç Anadolu Bölgesi'nde 11 farklı üniversitede 36 tez, Marmara Bölgesi'nde 15 farklı üniversitede 32 tez, Ege Bölgesi'nde 3 farklı üniversitede 7 tez, Akdeniz Bölgesi'nde 3 farklı üniversitede 5 tez ve Karadeniz Bölgesi'nde 1 üniversitede 1 tez çalışması yapıldığı görülmüştür. Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde ise koruyucu aile ile ilgili tez yazılmadığı belirlenmiştir.

Koruyucu Aile ile İlgili Tezlerin Üretildiği Enstitüler

1977-2024 yılları arasında koruyucu aile ile ilgili 5 farklı enstitü/fakültede tez çalışmaları yapılmıştır. Enstitü/fakültelerde üretilen tez sayılarına ilişkin bilgiler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Tezlerin Üretildikleri Enstitüler Açısından Dağılımı

Enstitü Adı	Üretilen Tez Sayısı
Sosyal Bilimler Enstitüsü	55
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	15
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	6
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	4
Tıp Fakültesi	1

Tablo 3 incelendiğinde, koruyucu aile ile ilgili en fazla tez yazılan enstitünün, Sosyal Bilimler Enstitüsü olduğu görülmektedir. Koruyucu aile ile ilgili tezlerin yayınlandığı, ikinci sırada yer alan enstitü ise Sağlık Bilimleri Enstitüsü'dür.

Koruyucu Aile ile İlgili Tezlerin Türleri

1977-2024 yılları arasında koruyucu aile ile ilgili yapılmış tezlerin türlerine göre dağılımına yönelik bulgular Şekil 3'de verilmiştir.

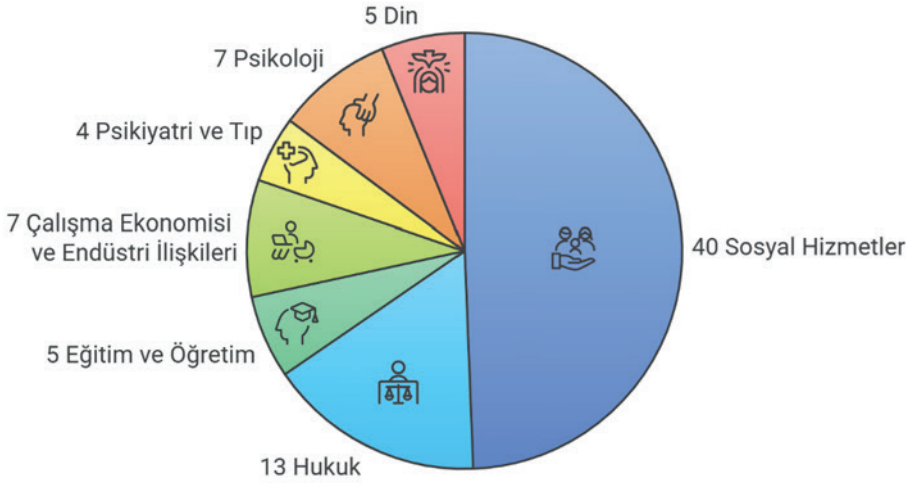

Şekil 3. Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Şekil 3 incelendiğinde, koruyucu aile ile ilgili yazılan tezlerin, 66'sının yüksek lisans (%81.5), 14'ünün doktora (%17.3) ve 1'inin tıpta uzmanlık (%1.2) tezi türünde olduğu görülmektedir.

Koruyucu Aile ile İlgili Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Koruyucu aile ile ilgili 81 tez incelendiğinde bu çalışmaların farklı konu alanlarında yapıldığı görülmüştür. Bu disiplinlerin dağılımına yönelik daire grafiği Şekil 4'te görselleştirilmiştir.

Şekil 4. Tezlerin Konu Alanlarına Göre Dağılımı

Şekil 4'te sunulan grafik incelendiğinde koruyucu aile konusunda yazılan tezlerin 40'ının sosyal hizmetler (% 49), 13'ünün hukuk (%16), 7'sinin psikoloji (%9), 7'sinin çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri (%9), 5'inin din (%6), 5'inin eğitim ve öğretim (%6) ve 4'ünün psikiyatri ve tıp (%5) alanlarında yazıldığı görülmektedir. Koruyucu aile ile ilgili en fazla tezin yazıldığı konu alanı 40 tez çalışması ile 'Sosyal Hizmetler' alanıdır. Bu alanı, 13 tez çalışması ile 'Hukuk' alanı takip etmektedir.

Koruyucu Aile ile İlgili Tezlerde En Sık Kullanılan Anahtar Kelimeler

Yapılan bir çalışmanın, içeriğinin tanımlanmasını ve anlaşılmasını sağlayan önemli bir veri kaynağı anahtar kelimedir (Merriam, 2013). Bu açıdan koruyucu aile ile ilgili yapılan tezlerin içeriğinin anlaşılması için anahtar kelimelerin belirlenmesi oldukça önemlidir. Bu çalışmada koruyucu aile ile

ilgili yapılan tezlerde 323 anahtar kelimenin kullanıldığı tespit edilmiştir. “Korunma ihtiyacı olan çocuk” anahtar kelimesi ile “korunmaya muhtaç çocuk” anahtar kelimesi yakın anlama sahip olduğu için “**korunma ihtiyacı olan çocuk**” anahtar kelimesi olarak birleştirilmiştir. Anahtar kelimeler, kelime bulutu ile Şekil 5’te görselleştirilmiştir.

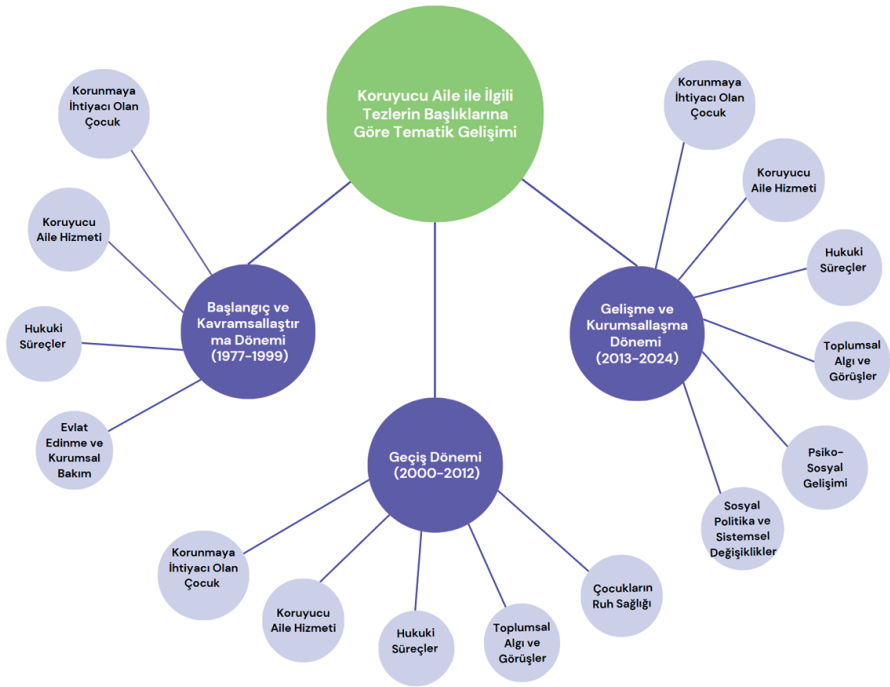

Şekil 5. Kelime Bulutu

Şekil 5 incelendiğinde, koruyucu aile ile ilgili alan yazınında en sık kullanılan anahtar kelimelerin “koruyucu aile” (f=40), “korunma ihtiyacı olan çocuk” (f=26), “çocuk” (f=10), “evlat edinme” (f=9) ve “kurum bakımı” (f=9) olduğu görülmektedir.

Koruyucu Aile ile İlgili Tezlerin Başlıklarına Göre Tematik Gelişimi

Bu çalışmada Koruyucu aile ile ilgili 81 tez başlığı, tematik gelişimine göre incelenmiş ve içeriklerine göre 3 dönem olarak sınıflandırılmıştır. Yapılan sınıflandırmada yayın sayılarına, tematik evrimlere, politika ve kurumsal değişimlere dikkat edilmiştir. Yapılan çalışmada 1997-1999 yılları arasındaki tezler ‘Başlangıç ve Kavramsallaştırma Dönemi’ ana teması, 2000-2012 yılları arasındaki tezler ‘Geçiş Dönemi’ ana teması ve 2012-2024 yılları arasındaki tezler ‘Gelişme ve Kurumsallaşma Dönemi’ ana teması olarak isimlendirilmiştir. Tezlerin başlıklarına göre tematik gelişimine ilişkin oluşturulan görsel Şekil 6’da yer almaktadır.

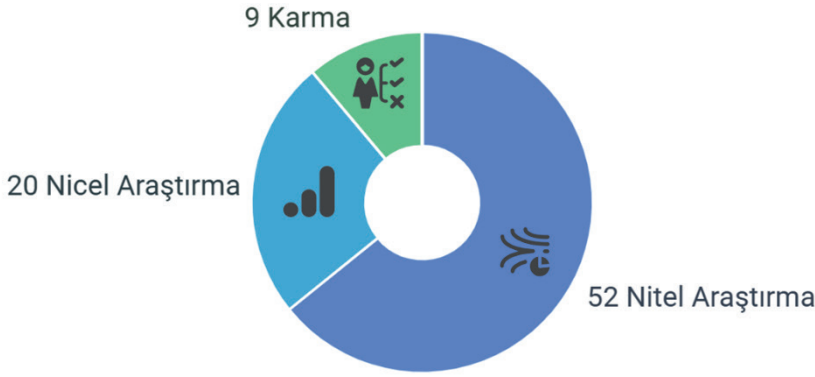
Şekil 6. Tezlerin Başlıklarına Göre Tematik Gelişimi

Şekil 6 incelendiğinde koruyucu aile ile ilgili yapılan tezlere ait başlıkların 3 farklı tema ile isimlendirildiği görülmektedir. Bu çalışma kapsamında “Başlangıç ve Kavramsallaştırma Dönemi” olarak isimlendirilen ilk tema 1977–1999 yılları arasında yapılan tez çalışmalarını kapsamaktadır. Bu çalışmalarda “korunmaya ihtiyacı olan çocuk”, “koruyucu aile hizmeti”, “hukuki süreçler” ve “evlat edinme ve kurumsal bakım” alt temaları yer almaktadır. Bu çalışma kapsamında “Geçiş Dönemi” olarak isimlendirilen ikinci tema 2000–2012 yılları arasında yapılan tez çalışmalarını kapsamaktadır. Bu çalışmalarda “korunmaya ihtiyacı olan çocuk”, “koruyucu aile hizmeti”, “hukuki süreçler”, “toplumsal algı ve görüşler” ve “çocukların ruh sağlığı” alt temaları yer almaktadır. Yine bu çalışma kapsamında “Gelişme ve Kurumsallaşma Dönemi” olarak isimlendirilen üçüncü ve son tema ise 2013-2024 yılları arasında yapılan tez çalışmalarını kapsamaktadır. Bu çalışmalarda “korunmaya ihtiyacı olan çocuk”, “koruyucu aile hizmeti”, “hukuki süreçler”, “toplumsal algı ve

görüşler", "psiko-sosyal gelişim" ve "sosyal politika ve sistemsel değişiklikler" alt temaları yer almaktadır.

Koruyucu Aile ile İlgili Tezlerin Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

Koruyucu aile ile ilgili 81 tez incelendiğinde bu çalışmaların farklı araştırma yöntemlerine göre yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemine ilişkin halka grafiği Şekil 7' de verilmiştir.

Şekil 7. Tezlerin Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

Şekil 7 incelendiğinde, tezlerin 52'sinin nitel (%64), 20'sinin nicel (%25) ve 9'unun karma (%11) araştırma metodu ile gerçekleştirildiği görülmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada, Türkiye' de koruyucu aile konusunda yazılan tezlerin bibliyometrik analiz ile incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında koruyucu aile ile ilgili 1977 ve 2024 yılları arasında yazılan 81 lisansüstü tez incelenmiştir. Yayınlanan tezler 81 lisansüstü öğrenci tarafından ve 33 farklı üniversitede yazılmıştır. Tezlerin önemli bir kısmı Hacettepe Üniversitesinde yazılmıştır. Koruyucu aile ile ilgili yapılan tezler enstitü açısından incelendiğinde bu alanda en fazla tez yazılan enstitünün Sosyal Bilimler Enstitüsü olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bibliyometrik Analiz Sonuçları ve Tartışma

Yapılan bibliyometrik analiz sonucunda YÖK-Tez'de yer alan koruyucu aile ile ilgili tezlerin ilk olarak 1977 yılında yayınlandığı ve özellikle son

yıllarda yapılan tez sayısının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu yapılan çalışmalarla tutarlılık göstermektedir (Dölek vd., 2024; Kılıç, 2018). Türkiye’de koruyucu aile istatistikleri incelendiğinde; 2020 yılında 6484, 2021 yılında 6978, 2022 yılında 7439, 2023 yılında 8164 ve 2024 yılında 8691 koruyucu aile sayısı ile 5 yıl öncesine kıyasla koruyucu aile sayısında %25 oranında bir artış olduğu belirlenmiştir (ASHB, 2024). Benzer şekilde koruyucu aile yanına yerleştirilen çocuk sayısına ilişkin istatistikler incelendiğinde; 2020 yılında 7869, 2021 yılında 8459, 2022 yılında 9011, 2023 yılında 9806 ve 2024 yılında 9887 çocuk sayısı ile 5 yıl öncesine kıyasla yaklaşık %20 oranında artış olduğu görülmüştür (ASHB, 2024). Bu açıdan kurum bakımı yerine alternatif hizmet arayışlarının olduğu ve koruyucu aile hizmeti ile ilgili çalışmaların önem kazandığı söylenebilmektedir. Özellikle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının 2011 yılında kurulması ile birlikte çocuğun yüksek yararı ilkesi benimsenerek koruyucu aile hizmetine verilen önem artmış ve bu durum bu alanda çalışma yapılmasına katkı sağlamış olabilir (Kılıç, 2018). Ayrıca korunmaya ihtiyaç duyan çocukların, kurum bakımında olmasının çeşitli olumsuz sonuçlara yol açabildiği (Bergeron ve Tanaka, 2011; Sadak ve Yıldırım, 2020; Sherr vd., 2017) yapılan araştırmalarda vurgulanmaktadır. Korunmaya ihtiyaç duyan çocukların toplumu olumlu ya da olumsuz etkileme potansiyelleri bulunmaktadır. Bu açıdan korunmaya ihtiyacı olan çocuklara katkı sunmayı hedefleyen çalışmalar yapılması, koruyucu aile ile ilgili yapılan çalışmaların sayısının artmasının sebepleri arasında sayılabilir.

Koruyucu aile konusunda en fazla tez yazılan üniversite Hacettepe Üniversitesi’dir (f=14). Hacettepe Üniversitesi’nde yazılan tezlerin 9’u, Sosyal Hizmetler Anabilim Dalında yazılmıştır. Hacettepe Üniversitesi bünyesindeki Sosyal Hizmet Bölümü, 1967 yılında Sosyal Hizmetler Yüksekokulu ile işlevsellik kazanmış ve 2006 yılında Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bünyesine dâhil olmuştur (Hacettepe Üniversitesi, 2025). Ayrıca Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü de 1967 tarihinde kurulmuş olup, 1982 tarihinde Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü adı altında yeniden yapılandırılmıştır (Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2025). Zengin ve Çalış (2017), tarafından yapılan çalışmada, sosyal hizmet anabilim dallarında yazılan tezler incelenmiş olup bu alandaki en fazla tezin Hacettepe Üniversitesi’nde yayınlandığı belirtilmiştir. Güncel veriler

incelendiğinde (YÖK-Tez, 2025), bulgular hala geçerliğini korumaktadır. Ayrıca ilgili bölüm Türkiye'de açılan ilk Sosyal Hizmet bölümüdür (Hacettepe Üniversitesi, 2025). Dolayısıyla bu bulgu Hacettepe Üniversitesi bünyesindeki Sosyal Hizmet Bölümü'nün 1967' den beri aktif olması ve köklü bir geçmişe sahip olması ile açıklanabilir. Ayrıca Şen ve arkadaşları (2024) tarafından yapılan çalışmada Türkiye'deki en çok sosyal hizmet akademisyenine sahip olan üniversitenin, Hacettepe Üniversitesi olduğu belirlenmiştir. Bu açıdan Hacettepe Üniversitesi bünyesinde sosyal hizmet alanında çalışma yapan akademisyenlerin bulunması, koruyucu aile konulu akademik çalışmaların sayıca daha fazla olmasını açıklayabilir.

Koruyucu aile ile ilgili farklı bölgelerde yapılan tez çalışmaları incelendiğinde, İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan 11 farklı üniversitede 36 tez çalışması ve Marmara Bölgesi'nde yer alan 15 farklı üniversitede 32 tez çalışması yapıldığı belirlenmiştir. İç Anadolu ve Marmara Bölgesinde koruyucu aile ile ilgili yazılan tez sayısının diğer bölgelere kıyasla fazla olması bölgelerde yer alan üniversite sayıları ile açıklanabilir. Marmara Bölgesi, Türkiye'nin en fazla üniversiteye sahip bölgesidir (YÖK, 2025). Marmara Bölgesinde 76 üniversite (devlet, özel, vakıf) bulunmakta ve bu sayı Türkiye'deki tüm üniversitelerin (208) yaklaşık %37 sini oluşturmaktadır. İç Anadolu Bölgesinde ise 45 üniversite (devlet, özel, vakıf) bulunmakta ve bu sayı Türkiye'deki tüm üniversitelerin (208) yaklaşık %22 sini oluşturmaktadır (YÖK, 2025). Ayrıca İç Anadolu ve Marmara Bölgesinde yer alan çeşitli üniversitelerin koruyucu aile konusuna yönelik çalışma yapmalarının bir diğer sebebi coğrafi bölgelerde bulunan koruyucu aile sayısı ile ilişkili olabilir (ASHB, 2024).

2024 yılı illere göre koruyucu aile istatistiklerine bakıldığında en fazla koruyucu aile sayısının Marmara Bölgesinde yer alan İstanbul iline ait olduğu görülmektedir. (ASHB, 2024). Bu durumda İstanbul'da koruyucu aile (1141) ve koruyucu aile yanına yerleştirilen çocuk sayısının (1256) fazla olması, Marmara bölgesindeki lisansüstü tez yazan araştırmacıları koruyucu aile konusunda çalışmaya yöneltmiş olabilir. Ayrıca, İstanbul ilinin coğrafi konumu ve nüfus yoğunluğu göz önünde bulundurulduğunda korunmaya ihtiyacı olan çocuk sayısının daha fazla sayıda olması İstanbul ilinde yaşayan araştırmacıların alana yönelik çalışma yapmasını etkilemiş olabilir. Bu

durum, İstanbul ilinin demografik olarak Türkiye'yi temsil etme gücünün yüksek olması araştırmacıların (Şenocak, 2005) İstanbul'da daha fazla çalışma yapmasına yol açması ile de açıklanabilir. Bu çalışmada Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinde yer alan üniversitelerde koruyucu aile ile ilgili tez çalışmasının yapılmadığı görülmektedir. Bu bölgelerde koruyucu aile ile ilgili tez çalışmasının yapılmaması bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Koruyucu aile ile ilgili yapılan tezler enstitü açısından incelendiğinde Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve Tıp Fakültesi olmak üzere 4 faklı enstitü ve 1 fakültede üretildiği sonucuna ulaşılmıştır. Koruyucu aile kavramı, öncülleri ve sonuçları bağlamında çok yönlü bir araştırma dinamiğine sahiptir. Bu açıdan farklı enstitülerde tez çalışması yapılması, koruyucu aile kavramına farklı bakış açısı ile yaklaşıldığının göstergesi sayılabilir. En çok Sosyal Bilimler Enstitüsünde (f=55) koruyucu aile ile ilgili tez yazılması ise konunun sosyal bilimler ile ilişkisinin daha fazla olması ile açıklanabilir. Benzer şekilde bu durum Aydoğdu (2019) tarafından koruyucu aile hizmetinin toplumu yakından ilgilendiren sosyal bir konu olması ile açıklanmıştır.

Koruyucu aile ile ilgili yapılan tezlerin 66'sının yüksek lisans (%81.5), 14'ünün doktora (%17.3) ve birinin tıpta uzmanlık (%1.2) tezi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi veri tabanı istatistikleri incelendiğinde tüm alanlarda yazılan yüksek lisans tezi sayısının, doktora tezi sayısından daha fazla olduğu görülmektedir (YÖK Tez Merkezi, 2024). Koruyucu aile ile ilgili yüksek lisans tezi sayısının fazla olması, yüksek lisans sonrası doktora sürecine devam eden araştırmacı sayısının azalması ile açıklanabilir. Ayrıca doktora tezleri, yüksek lisans tezlerine göre daha kapsamlı ve daha uzun bir zaman süreci sonucunda ortaya çıkmaktadır (Weatherall, 2018). Bu açıdan doktora tezi sayısının, yüksek lisans tezinden az olmasının bir diğer sebebi de koruyucu aileler ve koruyucu aile yanına yerleştirilen çocuklara erişimle ilgili sorunların yaşanması ve koruyucu aile konusunun hassas bir konu olmasından kaynaklanıyor olabilir. Nitekim, Jackson ve arkadaşları (2012), koruyucu aile yanına yerleştirilen çocuklara erişimin güç olması gerekçesi ile koruyucu aile ile ilgili boylamsal olarak çalışma yapmanın zor olduğunu vurgulamaktadır. Bu açıdan araştırmacılar

tarafından koruyucu aile ile ilgili çalışma yapmak için detaylı incelemeler içeren doktora tezi yerine betimleyici ve daha kısa sürede tamamlanabilen yüksek lisans tezleri tercih ediliyor olabilir.

Koruyucu aile konusunda yapılan tezlerin sosyal hizmet, hukuk, psikoloji, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, din, eğitim ve öğretim, psikiyatri ve tıp alanında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum koruyucu aileye ilişkin farklı bakış açılarının olduğunu göstermektedir. Nitekim, koruyucu aile hizmeti, çok yönlü bir ilişki ağına sahiptir. Bu ilişki kümesinde çocuk, biyolojik ailesi, koruyucu aile, sosyal hizmet uzmanları, yargı ve hükümet sistemleri bulunmaktadır. Bu çok yönlü ilişki kümesinin değerlendirilmesi için farklı yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır (Migliorini vd., 2018). Benzer şekilde Montserrat ve diğerleri (2020) koruyucu aile konusunun, çeşitli disiplinlerin konusu olduğunu belirtmektedir. Bu durumun, ülkelerin mesleki uygulama ve politika yapımına yardımcı olduğu açıklanmaktadır. Bu açıdan koruyucu aile ile ilgili çalışmalar çeşitli konu alanlarında incelenmiştir.

Koruyucu aile ile ilgili en fazla tezin yazıldığı konu alanlarının ise Sosyal Hizmetler ve Hukuk alanları olduğu belirlenmiştir. Çocukların bakımından ve korunmasından sorumlu kurum Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüdür. Bu devlet kurumunda temelde sosyal hizmet alanında çalışma yapan uzmanlar bulunmaktadır. Sosyal hizmet uzmanları bu süreçte oldukça önemli bir rol oynamaktadır (Austberry vd., 2013). Sosyal hizmet uzmanları; çocuk, biyolojik ailesi ve koruyucu ailenin eşleşmesi, uygunluğu ve koruyucu aile olma koşullarını göz önünde bulundurmaktadır. Bu açıdan koruyucu aile ile ilgili sosyal hizmetler alanında daha fazla tez çalışması yapılması şaşırtıcı değildir. Aynı zamanda korunmaya ihtiyacı olan çocuğun, koruyucu aile yanına yerleştirilebilmesi için uygulanması gereken hukuki prosedürler bulunmaktadır. Bu prosedürlerin varlığı hukuk alanında çalışma yapan araştırmacıları, koruyucu aile ile ilgili çalışmalar yapmaya yöneltmiş olabilir. Öte yandan Psikoloji, Psikiyatri ve Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik alanlarında yapılan tez çalışmalarının sayısının (f=11) diğer alanlara kıyasla az olduğu bulgusu dikkat çekicidir. Biyolojik ailelerinde genellikle travma yaşadıktan sonra koruyucu aile yanına yerleştirilen çocukların ihtiyaçları karmaşıktır. Bu durum çocukların duygusal

ve davranışsal zorluklar yaşamalarına sebep olabilir (Bartnikowska vd., 2022). Benzer şekilde yapılan çalışmalarda, korunmaya ihtiyacı olan çocuklarda ruhsal sorunların yaşanma olasılığının daha fazla olduğu belirtilmektedir (Engler vd., 2020; Turney ve Wildeman, 2016). Bu açıdan psikiyatri, psikoloji veya psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanlarında yapılan çalışmaların artırılması, koruyucu aile yanına yerleştirilen çocukların ruhsal sağlıklarının artırılmasını sağlayan unsurların belirlenmesi açısından oldukça önemlidir. Bu durumda bu alanlarda koruyucu aile hizmetinden yararlanan çocuklar ve ailelerine yönelik yeterli tez çalışması yapılmamış olması eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Koruyucu aile ile ilgili tezlerde, en sık olarak kullanılan anahtar kelimeler; ‘koruyucu aile’, ‘korunma ihtiyacı olan çocuk’, ‘çocuk’, ‘evlat edinme’ ve ‘kurum bakımı’dır. Koruyucu aile ile ilgili tez çalışmalarında ‘koruyucu aile’ anahtar kelimesinin en fazla kullanılan anahtar kelime olması konunun özünü yansıtması açısından beklenen bir sonuçtur. Diğer sık kullanılan anahtar kelimeler ise ‘korunma ihtiyacı olan çocuk’ ve ‘çocuk’ kelimeleridir. Benzer şekilde Dölek ve diğerleri (2024) tarafından yapılan çalışmada, Web of Science (WOS) veri tabanında yer alan koruyucu aile sistemi konulu yayınlarda en çok kullanılan anahtar kelimenin “koruyucu bakım/koruyucu aile” olduğu belirlenmiştir. Koruyucu aile çalışmalarının temelini, koruyucu aile hizmetinin sunulduğu korunma ihtiyacı olan çocuk oluşturmaktadır. ‘Korunma ihtiyacı olan çocuk’, hizmetin temel ve önemli bir unsuru olduğu için diğer sık kullanılan anahtar kelime olabilir. ‘Evlat edinme’ ve ‘kurum bakımı’ anahtar kelimelerinin sık kullanılmasının sebebi ise korunmaya ihtiyaç duyan çocuğa sunulan hizmetler arasındaki farklılıkların ortaya çıkarılması olabilir. Çünkü koruyucu aile hizmetinin en sık karıştırıldığı hizmetlerinden biri evlat edinmedir (Şenocak, 2006).

Koruyucu aile ile ilgili 81 tez başlığı, tematik gelişimine göre incelenmiştir. Yapılan çalışmada 1997-1999 yılları arasındaki tezler Başlangıç ve Kavramsallaştırma Dönemi ana teması, 2000-2012 yılları arasındaki tezler Geçiş Dönemi ana teması ve 2012-2024 yılları arasındaki tezler Gelişme ve Kurumsallaşma Dönemi ana teması olarak nitelendirilmiştir. Başlangıç ve Kavramsallaştırma Dönemi ana temasında, “korunmaya ihtiyacı olan çocuk”,

“koruyucu aile hizmeti”, “hukuki süreçler” ve “evlat edinme ve kurumsal bakım” alt temaları yer almaktadır. Geçiş Dönemi ana temasında “korunmaya ihtiyacı olan çocuk”, “koruyucu aile hizmeti”, “hukuki süreçler”, “toplumsal algı ve görüşler” ve “çocukların ruh sağlığı” alt temaları yer almaktadır. Gelişme ve Kurumsallaşma Dönemi ana temasında ise “korunmaya ihtiyacı olan çocuk”, “koruyucu aile hizmeti”, “hukuki süreçler”, “toplumsal algı ve görüşler”, “psiko-sosyal gelişim” ve “sosyal politika ve sistemsel değişiklikler” alt temaları yer almaktadır. Koruyucu aile ile ilgili 81 tez başlığının bu tematik gelişimine göre alt temaların zaman ilerledikçe hem sayısal olarak arttığı hem de derinleştiği söylenebilir. Ayrıca alt temalarda başlangıçta daha çok hukuki ve tanımsal konular yer alırken son dönemlerde psikolojik gelişim, toplumsal algı ve sistem değişiklikleri gibi çok boyutlu konular gündeme gelmiştir. Bu sonuçlarla tutarlı olarak Dölek ve diğerleri (2024), koruyucu aile ile ilgili alan yazının son yıllarda giderek geliştiğini vurgulamaktadır.

Başlangıç ve Kavramsallaştırma Dönemi teması, korunmaya ihtiyacı olan çocuk ve koruyucu aile hizmetinin tanımlanması, koruyucu aile hizmeti ile evlat edinme ve kurum bakımı arasındaki farklılıkların belirlenmesi ve Türk hukuk sisteminde koruyucu ailenin nitelendirilmesi olarak kavramsal temellerin atıldığı ve sistemin ilk tanımlandığı aşamayı yansıtır. Bu dönemde yapılan tez çalışmalarında, koruyucu aile hizmetinin tanımlanması için temellerin atıldığı söylenebilir. Geçiş Dönemi teması, Başlangıç ve Kavramsallaştırma Dönemi ile ortak alt temalarda işlenen konulara ek olarak koruyucu aile hizmetine ilişkin toplumsal algı ve görüşlerin belirlenmesine ve koruyucu aile yanına yerleştirilen çocukların ruh sağlığının incelenmesine yönelik tez çalışmalarının yer aldığı bir geçiş sürecini nitelendirmektedir. Nitekim Karatay (2017) tarafından yapılan çalışmada koruyucu aile hizmetinin 1960 yılında uygulanmaya başladığı ancak 2000’li yıllarda koruyucu aile sayılarının arttığı ve hizmetin profesyonellik kazandığı vurgulanmaktadır. Bu açıdan bu dönemde yapılan tezlerde koruyucu aileye ilişkin toplumsal bakış açılarının belirlenmesi önem kazanmıştır. Ayrıca bu dönemde yapılan tezlerde koruyucu aile yanına yerleştirilen çocukların ruh sağlığının incelenmesine yönelik artışın olması, hizmetin psikolojik etkilerini anlamaya yönelik önemli bir adım olarak değerlendirilebilir.

Gelişme ve Kurumsallaşma Dönemi teması ise diğer iki temada yer alan ortak temalarda vurgulanan konuların yanı sıra korunma ihtiyacı olan çocukların psiko-sosyal gelişim özelliklerinin bütüncül bir yaklaşımla ele alındığı ve koruyucu aile hizmetine ilişkin sosyal politikalarda yer alan düzenlemeler ile sistemsel değişikliklerin yer aldığı bir gelişim sürecini nitelemektedir. Ayrıca bu temada, son yıllarda koruyucu aile hizmetine yönelik ileri düzey müdahale önerileri, risk faktörleri (örneğin istismar, travma), sistem modelleri ve psiko-eğitim uygulamaları öne çıkmakta olup uygulama odaklı, çözüm üretmeye yönelik araştırmalar artmıştır. Bu dönemde yapılan çalışmalarda bu temaların vurgulanmasının temel sebeplerinden biri Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının 2011 yılında kurulması ile birlikte çocuğun yüksek yararı ilkesinin benimsenmesi ve sonucunda koruyucu aile hizmetine verilen önemin artması olabilir (Kılıç, 2018). Pak Güre ve diğerleri tarafından yapılan çalışmada (2024), koruyucu aile ile ilgili yapılan araştırmaların çocuklarda görülen psikolojik ve davranışsal sorunlara önem verdiği belirtilmiştir. Bu açıdan çocukların ruh sağlığını destekleyen müdahale odaklı çalışmaların yapılmasının önemli olduğu vurgulanmıştır.

Koruyucu aile ile ilgili yapılan tezlerin araştırma yöntemine göre dağılımı incelendiğinde 52'sinin nitel, 20'sinin nicel ve 9'unun karma yöntem ile gerçekleştirildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışmalarının çoğunun nitel yöntem ile gerçekleştirilmiş olması ($f=52$), koruyucu aile hizmetinin anlaşılması için bireylerden edinilen bilgilerin ve kişisel deneyimlerin derinlemesine incelenmesine yönelik bir araştırma eğiliminin olduğunu göstermektedir. Nitel araştırmalar, sosyal olguların derinlemesine incelendiği bir araştırma yöntemidir. Bu yöntemde araştırmacı, karmaşık olguları büyük gruplar yerine daha küçük gruplarla çalışarak detaylı olarak incelemektedir (Baltacı, 2019; Kalu ve Bwalya, 2017). Bu açıdan korunmaya ihtiyacı olan çocukların, koruyucu ailelerin, bu alanda çalışan uzmanların ve toplumun koruyucu aile hizmetine ilişkin bakış açılarını detaylı bir şekilde incelemek için araştırmacılar tarafından nitel yöntemin tercih edildiği söylenebilir. Öte yandan nicel yöntem ile gerçekleştirilen çalışmaların sayıca az olması ($f=20$), koruyucu aile ile ilgili çalışma yapılabilmesi için daha fazla sayısal veriye ve genellenebilir sonuçlara ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Poursanidou ve arkadaşları (2005) mahremiyet kaygısı, tutarlılık ve ulaşılabilirlik gibi unsurlardan kaynaklı

koruyucu aile hizmeti ile ilgili bilgi edinmenin zorluğunu vurgulamaktadır. Bu durum evreni temsil edecek sayıda korunmaya ihtiyacı olan çocuk, koruyucu aile veya sosyal hizmet uzmanına ulaşmanın zorluğunu ve araştırmacılar tarafından nicel yöntemin daha az tercih edilmesini açıklayabilir. Ayrıca karma yöntem kullanarak gerçekleştirilen çalışmaların sayıca az olması ($f=9$), dikkat çeken bir diğer bulgudur. Bu bulgu Aydoğdu (2019) tarafından bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Bu açıdan koruyucu aile hizmetinin daha iyi anlaşılması için nitel veya nicel yöntemlerin birlikte kullanıldığı çalışmalara ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Bu çalışma kapsamında koruyucu aile ile ilgili 81 lisansüstü tez çalışmasına bibliyometrik veri analizi yapılmıştır. Bibliyometrik analiz kapsamında tezler; yılı, türü, üretildiği üniversite, basıldığı enstitü, konu alanı, anahtar kelimeler, tezlerin başlıklarına göre tematik gelişimi ve kullanılan araştırma yöntemleri açısından incelenmiştir. Böylece bu araştırma, Türkiye’de koruyucu aile hizmetine yönelik akademik ilginin yıllar içindeki gelişimini ve tematik eğilimlerini ortaya koyarak, alanda çalışan araştırmacılar, uygulayıcılar ve politika yapıcılar için önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır.

SINIRLILIKLAR VE ÖNERİLER

Bu araştırma YÖK-Tez veri tabanında yer alan ve koruyucu aile ile ilgili yayınlanan tezlerle sınırlıdır. Diğer veri tabanlarından elde edilebilecek bulgular araştırmaya dahil edilmemiştir. Bu açıdan koruyucu aile ile ilgili çalışma yapmak isteyen gelecekteki araştırmacılar hem yurt içindeki hem yurt dışındaki veri tabanlarını kullanarak koruyucu aile ile ilgili araştırma sonuçlarını genişletebilir. Bu çalışmada “koruyucu aile” anahtar kelimesi kullanılarak tarama yapılmıştır. Gelecekte yapılacak çalışmalarda farklı anahtar kelimeler kullanılarak tarama yapılabilir. Bu çalışmada koruyucu aile ile ilgili genel araştırma eğilimi belirlenmiş olup, gelecekteki araştırmacılar koruyucu aileler ve koruyucu aile yanında bakımı sağlanan çocukların psikolojik, sosyal ve ekonomik durumlarını inceleyen daha özel araştırma eğilimlerini inceleyebilir.

KAYNAKÇA

- Arksey, H., and O'Malley, L. (2005). Scoping studies: towards a methodological framework. *International Journal of Social Research Methodology*, 8(1), 19-32. <https://doi.org/10.1080/1364557032000119616>
- ASHB (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı). (2024). *Kurumsal İstatistikler*, Erişim Tarihi: 04.05.2025, <https://www.aile.gov.tr/media/87499/kurumsal-istatistikler.pdf>
- Ateş, N. B. (2024). Post-Truth üzerine yök tez veritabanında yer alan lisansüstü tezler bağlamında bibliyometrik bir analiz. *Erciyes İletişim Dergisi*, 11(1), 305-323.
- Austerberry, H., Stanley, N. Larkins, C., Ridley J., Farrelly, N., and Manthorpe, J. (2013). Foster carers and family contact: Foster carers' views of social work support. *Adoption & Fostering*, 37(2), 116-129.
- Aydoğdu, F. (2019). Türkiye'de koruyucu aile uygulaması ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *Social Sciences Studies Journal*, 5(53), 7481-7489.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Bartnikowska, U., Ćwirynkało, K., and Fronek, P. (2022). What do foster parents think about their foster children's education? *Educational Research*, 64(4), 440-456.
- Bergeron, J., and Tanaka, S. (2011). Children in institutional and alternative care in Vietnam: A review of current policy and practice. *Children's Rights and International Development: Lessons and Challenges from the Field*, 65-83.
- Buber, M., and Koseoglu, B. (2022). The bibliometric analysis and visualization mapping of net environmental benefit analysis (NEBA). *Marine Pollution Bulletin*, 181, 113931.
- Cameron, C., Reimer, D., and Smith, M. (2016). Towards a theory of upbringing in foster care in Europe. *European Journal of Social Work*, 19(2), 152-170.
- Crosland, K., and Dunlap, G. (2015). Running away from foster care: What do we know and what do we do?. *Journal of Child and Family Studies*, 24, 1697-1706.
- Dal, V., ve Akbaş, E. (2020). Koruyucu aile hizmetlerinin yürütülmesinde sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları. *Turkish Journal of Social Research*, 24(3), 523-546.
- Daro, D., and Dodge, K. A. (2009). Creating community responsibility for child protection: Possibilities and challenges. *Future Child*, 19(2), 67-93.
- Delibaş, H., ve Kızılar, E. (2023). Korunmaya muhtaç çocuklara sağlanan bakım yöntemlerine bir bakış: Sistematik derleme. *Türkiye Sağlık Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 36-43.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., and Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285-296.
- Dölek, E. A., Danış, M. Z., ve Kutlu, İ. (2024). Sosyal hizmet bağlamında koruyucu aile sistemine ilişkin bibliyometrik bir analiz. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 24(65), 795-818.

- Dumitrescu, A. M. (2016). The life quality of a child from a foster family in Romania. *IJASOS-International E-journal of Advances in Social Sciences*, 2(4), 204-211.
- Engler, A., Sarpong, K., Van Horne, B., Greeley, C., and Keefe, R. (2020). A systematic review of mental health disorders of children in foster care. *Trauma, Violence, & Abuse*, 23, 255 - 264. <https://doi.org/10.1177/1524838020941197>.
- Font, S. A., and Gershoff, E. T. (2020). Foster care: How we can, and should, do more for maltreated children. *Social Policy Report*, 33(3), 1-40.
- Gordon, J., Ganger, W., Meneken, L., Michelmores, K., Leslie, L., and Premji, K. (2005). The physical, developmental, and mental health needs of young children in child welfare by initial placement type. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 26, 177-185. <https://doi.org/10.1097/00004703-200506000-00003>.
- Gökkaya, V. B. (2014). Koruyucu ailelerin, yanlarına yerleştirilen çocuk ya da çocuklarla aile içinde yaşadıkları sorunlar ve başa çıkma yolları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 8(25), 249-267.
- Gypen, L., Vanderfaeillie, J., De Maeyer, S., Belenger, L., and Van Holen, F. (2017). Outcomes of children who grew up in foster care: Systematic-review. *Children and Youth Services Review*, 76, 74-83.
- Hamzeh, N. (2024). Child protection and well-being: A right or a privilege. *Journal of Social Sciences*, 12(6), 480-499.
- Ie, J. (2022). The concept of family: Perspectives of Spanish young people in foster care. *Child and Family Social Work*, 28(2), 503-514.
- Jackson, Y., Gabrielli, J., Tunno, A. M., and Hambrick, E. P. (2012). Strategies for longitudinal research with youth in foster care: A demonstration of methods, barriers, and innovations. *Children and Youth Services Review*, 34(7), 1208-1213.
- Kaiser, S., Mabile, G., Thörnblad, R., and Skoglund, J. (2024). The child's place in the foster family: Use of conventional names and adoption intentions throughout childhood. *Child & Family Social Work*, 29(2), 299-305.
- Kalu, F. A., and Bwalya, J. C. (2017). What makes qualitative research good research? An exploratory analysis of critical elements. *International Journal of Social Science Research*, 5(2), 43-56.
- Karataş, K. (2007). Türkiye'de çocuk koruma sistemi ve koruyucu aile uygulamaları üzerine bir değerlendirme. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 18(2), 7-19.
- Karatay, A. (2017). Türkiye'de koruyucu aile: Kökenleri, gelişimi ve bugünü. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (5), 389-427.
- Kaymakçı, Y. S. (2021). Koruyucu aile hizmet modeli ile ilgili yapılan çalışmaların sosyal sermaye bağlamında analizi. *Toplumsal Politika Dergisi*, 2(2), 122-136.
- Kılıç, S. (2018). *Sosyal sermayenin koruyucu aile hizmet modelindeki yeri ve bu alanda yapılan akademik çalışmaların analizi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yalova Üniversitesi.

- Merigó, J. M., and Yang, J. B. (2017). Accounting research: A bibliometric analysis. *Australian Accounting Review*, 27(1), 71-100.
- Merriam, D. (2013). Key words or keywords. *The Compass: Earth Science Journal of Sigma Gamma Epsilon*, 84(4), 2.
- Migliorini, L., Rania, N., Cardinali, P., Guiducci, V., and Cavanna, D. (2018). Motivations and family functioning of foster families in Italy. *Journal of Social Service Research*, 44(4), 509-517.
- Montserrat, C., Llosada-Gistau, J., and Fuentes-Peláez, N. (2020). Child, family and system variables associated to breakdowns in family foster care. *Children and Youth Services Review*, 109, 104701.
- Özaydın-Demirbaş, E., İmir, H. M., Kılınç, F. E., ve Bektaş, N. (2021). Üniversite çalışanlarının koruyucu aile uygulamasına bakış açısı: Bir durum çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(50), 231-277.
- Özbesler, C. (2009). Koruyucu aile hizmetlerinde değerlendirme süreci. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 16(16), 86-94.
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., ... and Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: An updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372.
- Pak Güre, M. D., Aydeniz, Ü., ve Uğurlu, Z. (2024). Türkiye’de koruyucu aile ve evlat edinme ile ilgili çalışmalar: Sistematik bir inceleme. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 8(2), 52-66.
- Poursanidou, D., Gatehouse, M., and Ward, H. (2005). Foster care survey: a short feasibility study. *Sociology*.
- Priyadarshini D, S., and Jose, T. P. (2024). Global research trends on psychological wellbeing of children in foster care homes from 2003 to 2023: A bibliometric analysis using Scopus database. *Frontiers in Psychology*, 15, 1397624.
- Rajesh, T., Jonsson, K. R., Jackisch, J., and Straatmann, V. S. (2023). Changes in parents’ mental health related to child out-of-home care placements: A Swedish national register study. *Child Abuse and Neglect*, 140, 106149.
- Raudkivi, M. (2020). What factors predispose the intention to become a foster family in Estonia: Applying the theory of reasoned action and planned behavior? *Children and Youth Services Review*, 118, 105445.
- Rees, A., Holland, S., and Pithouse, A. (2012). Food in foster families: Care, communication and conflict. *Children & Society*, 26(2), 100-111.
- Sadak, E., ve Yıldırım, F. (2020). Kurum bakımından ayrılan bireylerin toplumsal yaşama uyum sorunlarının “sosyal hizmetler” bağlamında değerlendirilmesi. *Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 169-191.
- Sherr, L., Roberts, K. J., and Gandhi, N. (2017). Child violence experiences in institutionalised/orphanage care. *Psychology, Health & Medicine*, 22(1), 31-57.

- Steenbakkens, A., Van Der Steen, S., and Grietens, H. (2018). The needs of foster children and how to satisfy them: A systematic review of the literature. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 21, 1-12.
- Şen, A. B., Çiltaş, Ç., Caferoğlu, G. N., Balta, G. K., ve Meşe, R. (2024). Türkiye'de lisans düzeyinde eğitim veren sosyal hizmet bölümlerindeki akademisyen profilinin incelenmesi. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 9(3), 294-318.
- Şenocak, H. (2005). *Korunmaya muhtaç çocuklar: İstanbul yetiştirme yurtları üzerine bir alan araştırması* (Tez No.217040) [Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi
- Şenocak, H., (2006). Korunmaya muhtaç çocuklara sağlanan bakım yöntemleri. *Sosyal Siyaset Konferansları*, 51(51), 177-228.
- Şimşek, Z., Erol, N., Öztop, D., ve Özcan, Ö. Ö. (2008). Kurum bakımındaki çocuk ve ergenlerde davranış ve duygusal sorunların epidemiyolojisi; Ulusal örnekleme karşılaştırmalı bir araştırma. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19(3), 235-246.
- Turney, K., and Wildeman, C. (2016). Mental and physical health of children in foster care. *Pediatrics*, 138. <https://doi.org/10.1542/peds.2016-1118>.
- Vanderfaellie, J., Damen, H., Pijnenburg, H., Van Den Bergh, P., and Van Holen, F. (2016). Foster care assessment: an exploratory study of the placement assessment process in flanders and the netherlands. *Child & Family Social Work*, 21(3), 358-368.
- Vanderwill, L. A., Salazar, A. M., Jenkins, G., Larwelle, J., McMahon, A. K., Day, A., and Haggerty, K. (2021). Systematic literature review of foster and adoptive caregiver factors for increasing placement stability and permanency. *Journal of Public Child Welfare*, 15(4), 487-527.
- Weatherall, R. (2018). Writing the doctoral thesis differently. *Management Learning*, 50(1), 100-113.
- Yazıcı, E. (2012). Korunmaya muhtaç çocuklar ve çocuk evleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 499-525.
- Yazıcı, E. (2014). Türkiye'de çocuk koruma sistemi ve koruyucu aile bakım yönteminde yeni yaklaşımlar. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 247-270.
- Yolcuoğlu, İ. G. (2009). Türkiye'de çocuk koruma sisteminin genel olarak değerlendirilmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18(18), 43-58.
- Yükseköğretim Kurulu (2024). *Yükseköğretim Tez Merkezi*. Erişim tarihi: 15.12.2024 <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tarama.jsp>
- Yükseköğretim Kurulu (2025). *YÖK Lisans Atlası*. Erişim tarihi: 09.05.2025, <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-anasayfa.php>
- Zeijlmans, K., López, M., Grietens, H., and Knorth, E. J. (2017). Matching children with foster carers: A literature review. *Children and Youth Services Review*, 73, 257-265.

Zengin, O., ve Çalış, N. (2017). Türkiye’de sosyal hizmet araştırması: Son 10 yılda sosyal hizmet anabilim dallarında yazılan tezler üzerine bir inceleme. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 12